

Схорон

Богдан Жолдак

(Із циклу "Прощай, суржик")

Я зразу засік його. Що то за птиця, поняв. Такий він... не похожий, поняв, на наших. Не те щоб одежа не така. Пика міцна така і сам здоровий, ситий геть. І не турист, бачу. Одразу бачу: що за птиця?

Підходжу до Івана, показую. Той глянув і каже:

- Што-то він мені не наравиця. Якийся він, - каже, - не такий... І не турист, - каже.

О! Іван теж його, поняв, умить засік...

- Ану, - кажу, - Ваню, ану ми його перевіримо, що він за фрукт.

Ми з Ваньой підходимо до його, а я, дурень, візьми й поправ козирька.

Той же зразу узрів. Ми до нього йдемо, але ж народу - прірва, доки проштотхнулися, він візьми й пропади...

- Отак, - кажу, - поняв, Іване, прохлопали.

- Так це ж ви... - не договорив Іван, бо я його перебив:

- Ану, - кажу, - Ваня, бистренько туди-сюди по базарю і доложить, поняв?

А Іван каже і показує:

- Та онде він!

Дивлюся і дійсно: стоїть, прицінюється в молочному ряду, поняв. Такий мордатий весь, рум'яний і вуса чорні... Во! Вуса. Не такі, як у нас носять. А довгі такі. Стоїть, весь прицінюється, но, поняв, краєм ока до нас шкириться.

- Я, Ваня, зайду зліва, а ти стій он з того боку ряду, тут він і наш.

Ти давай стій, думаю, достойшся. Що тобі треба в нас? Стій-стій, ти в мене ще поскачеш, голубчик. Бо стоїть він тісно так, що не втечеш, поняв. Народ припирає його до паркана, а з іншого боку ми з Ваньєю. Без фокусів, поняв, ідем на нього, но бачу - вусатий сука вже коситься, вже йому не нравиться, що ми його заклинили. Ми підсовуємося, а він, як отам стояв - так і скочив через паркана - без розбігу!..

Я на паркан злий стрибаю - а не можу. Потім Ваня, умничка, мене підсадовив, доки він мене підсаджував, доки я його туди витягав, доки, значить, ми перелізали, - а він, сука вусата, вже за машинами, за машинами - пропав.

- Тьху, - кажу.

- Ти б, - каже Іван, - хоч би кокарду свою задом наперед повернув або ще краще зняв її для такого діла. Може б, тоді й узяли його. Дивись! - каже Іван.

Бачу - а той вусатий сука доходить вже до вулички і зара почне спускатися, поняв, униз і скриється.

Ну, думаю, нет. Ах ти ж, думаю.

- Ану, - кажу, - Ваня, бігом марш!

Ми побігли, наче які ненормальні, но він, доки ми добігали, уже, поняв, завернув у завулочок.

Тоді ми, як ошпарені, добігаємо до завулочка – і що бачимо? Він уже минає хлібопекарню. Ну? І нікому крикнуть – утіче! Отак на наших очах – візьме й зникне з них. Там же зразу ж ліс починається. Тому ми, як два ненормальних, поняв, а він уже за ріденькі сосонки зникає, не поспішаючи отак у лісок заходить, наче просто тобі побризкати, поняв.

Ми насилу добігаємо, я мало кокарду з картузом не загубив, такий азарт почався в нас.

– Веди, Ваню, – кажу, – будь попереду. Бо я ж тут лісу не знаю, поняв.

Витягаю, біжучи, свого "поема" з кобури, мчимо так, що вилітаємо на галявину, поняв. А той сука за кущами саме мелькнув з другого її боку, ми щодуху туди, а він уже у ярк зіскочив. Ми, поняв, і не побачили б де, так затріщало гілками. Ми – туди...

Словом, поводив нас та сука по тому лісові, що говорить. Двічі, поняв, були заблудилися. Так Ваня, умніца такий, сліди того мордатого на траві розібрав і ми знову – як учешемо.

Ну от що саме цікаве, так це те, що я й ні разу не подумав про те, поняв, що це ж я свій пост на базарі покинув і тепер там якщо щось трапиться, ну? – так мене той вусатий мордатий за живе узяв. Я нутром тоді почув-важна птиця якась... Ну яка?

Уже ми його сто разів губили й знову знаходили, поняв. От-от! А він, гад, – і ні-ні. І не озирнеться навіть, йде собі спокійненько ходить, наче собі в домі, поняв. Потім ще раз загубили його вкінєць, потім ще раз бачу: за окремим кущем блиснув його рум'янець і мелькнули ті вуса.

– Стоп, – кажу, – бо кущ стоїть сам один посеред галявини, – Ваньчику, спокійно, тут йому й капут.

Кущик цей так біля дерева стоїть, що навколо усе видно, як на долоні.

– Еге, – кажу, – це ти вже в нас і добігався.

Ставлю "поема" на бойовий взвод, досилаю патрона, знімаю предохранітеля – і вперед! Доповзаю до куща.

– Виходь, – кажу, – сука ти вусата така. Бо не знаю, кажу я йому, – що я тобі за це тут зроблю!

А він анічирик, поняв.

Розсуваю я лівою рукою кущ...

Нема.

І Ваня підповза, розводить руками.

Щез, сука... Зник він, чи що? Я тоді хотів Івана послати на те дерево, що біля куща виросло, но Ваня каже, що лізь сам.

– Я, – каже, – не козел по гладкому стовбуру, я не кицька, – каже.

Дійсно, дуб такий, що й не обхопиш і, що інтересно, не зачепишся ніде. Ну, я вже тоді такий злий був, що хотів повірити, що той вусатий гад і на таке дерево видряпатися зміг.

– Впустили, – каже Іван, – товариш начальник.

Я туди, я сюди. Пусто. Що навіть гілки обдивився кожну, може, там десь дупло є,

поняв. Но ніяких дупел там, на тому дубі, виявити не довелось. Ми посідали на траву. Во, що виделує, сука.

Зник.

Ми відпочивали і вже назад налагодилися, я, поняв, про пост згадав. Це ж тобі не жарт – нема на базарі участкового і його активіста. А Іван виймає ножа, поняв, і хоче долубати чобіт. Бо в нього там цвях задрався, його можна й зрозуміти – од таких скачок. Він колупає, а я собі сиджу. І що сказати, од того той ніж в нього з руки й вислизнув весь. І встромився так під самим кущем. Лезом униз, як його впустили, так і уткнувся... Но як?

Грукнуло, наче не в землю.

Я ж сиджу – так наче ж піді мною зазвучало, поняв, коли той встромився. Бо нерви ж напружені по саме нікуди, щоб не звернути уваги на такий факт. Що не в корінь наче, а так, значно дужче, поняв, увіткнулося те лезо.

Но не буду забігати. Бо ми тоді з Ваньою перезирнулися, поняв. Він тоді той ніж з усього розмаху – як засандричить увесь у землю! Гупнуло знову й добряче. Він тоді, поняв, починає там тим ножем колупати. Зразу й одкривається, поняв, дошка. Стругана, поняв. Букова уся. Дошка-а!

Значить, не довго ми трудилися, доки нам не показався лядя. Така, поняв, як наче в погріб, лише грубіша. Отака. Я тоді як не вдержуся, як ухоплю ножа сам, колуп-колуп, докопався до клямки, – смик! – а воно так як по маслу, поняв, легко так пішло, що би й дитина підняла. Дивимось туди – а там хід. Тобто зазираємо туди краєчком ока і що бачимо. Дощата драбина така, геть із бука, хорошо стругана. Но лізти туди я не полізу. Він, гад, вистрелить тобі в зад, а вилетить через рот. Це треба наперед розуміти, такі діла. А Іванові кажу:

– Де це ми, интересно знать, Ваня, находимся хоч приблизительно?

Ваня, умніца така, каже:

– Деся в районі Синьогору.

– Ого, – кажу, – еге. А далеко звідсіль річка Спора?

– Ні, – каже, – бо вона недалеко мусить бути.

– Ну, тоді так, Ваню, мотнися бігом до річки і де бакенщик Зозуля живе, знаєш?

– Як же не знати.

– Давай дуй тоді до нього й скажи, щоб динаміту шашку дав і запал до нього, поняв?

– Поняв, – каже, – не дасть.

– А як не дасть, то ти мене слухай, що я тобі кажу: скажеш, що я сам прислав і як паскуда старий не дасть динаміту, то щоб на базарь із своїми рибами більш не показувався ні разу, бо посажу, – кажу, – якщо ти йому усе так скажеш, як я кажу, поняв, то він не відмовиться. І нехай ще ліхтаря дає, тільки пояскравішого, тільки не барись.

Ваня тут же зник, умніца, а я сиджу коло ляди і щось воно мені не до вподоби – наче ізвідти, з нори, наче холодом яким тягне. Я її прикрив, а сам ліг, відповз подалі, тоді ще раз переповз, тоді ще раз заховався.

Тут іще треба розуміти. Коромислий, що до мене тут на пенсію пішов, мені якось був розколовся. Він іще при тих порядках тут участковим робив у районі і живим тоді остався, поняв. Це треба знати, що за чоловік Коромислий. Що у ті часи тут ніякий участковий, поняв, довше трьох днів тут не робив... Ну, може, він із лісом знюхався, чорт же його дідька зна, як він тоді живим лишався... Но мужик він – кріпкий, тільки після третього повного розказав таку історію. Що Микола Синюх якся знайшов землянку у землі. У цьому самому лісі. Ну й не раз там, мать, ночував. Доки не знайшов у тій землянці під стіною лаз. Під лавкою отак, лише під стіною. Ну, може, не він того лаза знайшов, а той лаз – його, бо виявив він тамечки бідона... Ну, звичайно, гроші, думає. Партизанське золото – говорили тут і про таке, коли наче партизанка відступала, то наче поховала в своїх лісах свої скарби.

Запечатаний він з усіх боків смолою був. Синюх, значить, распечатав смолу усю тую, а там не гроші й не золото ніяке, а папірці усякі лежать. Він, поняв, дуже загорював був, а потім так знехотя почав був читать, що, інтересно, там вони пишуть.

І що – списки. Усіх їх, хто тут тільки не діяв у нашому районі, тоді із них – які тоді по лісах жили або так чи інакше з лісом були пов'язані. Усі по порядочку! Хто, що, яка занімаєма должность, поняв. Синюх же усе це читає, і йому страшно, поняв, стає, бо він кожного, там записаного, узнає! Той тепер у нас – замсільпо, той – директор інтернату, поняв, той – завклубом, той – директор, наприклад, лісопилки, той – главврач, той – директор хлібопекарні...

Ну, Микола Синюх, ясне діло, злякався дуже – це ж тобі не іграшки. Бо отакі-то діла. Тут би йому з переляку назад того бідона засипати й запечатати смолою, закопати ту землянку землею і забути про місце її. Так ні ж тобі – жадібність браконьєрська помалу взяла у нього гору над страхом, не кажучи вже про розум. От він того бідона й притахторив до участкового, а ним тоді саме й був Коромислий. Так і так. Що робити, бо скіко, наприклад, за такий бідон повинні мені заплатити, питає. Тоді Коромислий послухав і каже йому так, що ти цей бідон піди й укинь у річку або ще лучче – піди спали. І нікому про нього не розказуй, поняв. І пити покинь. Щоби під газом кому випадково не бовкнуть – а то капут.

А той своє і своє, що це ж гроші великі мусить коштувати.

А участковий Коромислий йому й каже, що ти не гроші, ти краще на цвинтаря військового сходи подивися, скільки там, поняв, могилок свіженьких, І що це, думаєш, тобі не указ?

Но Микола Синюх йому своє і своє, що, мовляв, за цей бідон великі гроші полагаються, от лише не ясно, скільки, то не викидать же його. Не може второпати браконьєр, поняв, ну ніяк! Тоді йому Коромислий каже так:

– Якщо вже ти ті гроші так сильно хочеш заробити, то запам'ятай гарненько, не показуй цього бідона ні в районі, ні в області і навіть не у Києві. А вези його аж у столицю. І сиди тоді там усе життя і не показуйся, раз ти такий дурень – от тоді лише ти заробиш усі гроші, яких той бідон вартий. Але при цьому зарубай, поняв, що розмови між нами цієї ніякої не було і що я, поняв, тебе ніколи не знав.

Но Микола Синюх, звичайно, грошей на квиток до Москви пожалів і поїхав хвалитися у район. А може, він дійсно думав, що зараз уже не ті часи, щоб... Куди він поїхав, до кого він поїхав, ніхто не знає, а от що пропав він із кінцями, так це факт. Бо ніхто більше не знає, де він дівся. Ні Синюха, поняв, ні бідона.

Я, правда, сам того Синюха не знав. Но знаю точно, що Коромислий – це такий дядько, що навіть після доброї чарки зря не скаже. Тим більше, що я сам уже чув про Синюха, що наче такі чутки ходили, наче в лісі хтось бачив, як його там дикі звірі розтерзали.

Зараз, ясно, вже слава богу, тут уже тридцять дев'ять років наших пройшло, щоб кого у лісі боятися, но я б, звичайно, тих, так званих диких звірів зустрічати б отут не захотів, поняв.

Чорт же його дідька зна, що воно за лаз ми з Ванькою відкрили і чим це може кончиться. Но інтерес же бере гору. Тим більше, що я не браконьєр якийсь тобі, мені по роботі положено довести таке діло до кінця. Що так, поняв, аж кортить глянути, що ж воно там таке, унизу, – так мене той клятий вусатий розбурхав, поняв, що я вже й страху не боюся.

Насилу я тоді Івана діждався, що вже мало без нього три рази насилу не вліз до тої ями, де ти, козел, по півдня бігаєш, а він каже, що до бакенщика Зозулі добіг хорошо і той не чинив опору ніякого із динамітом. А от коли вже назад шукав, то, каже, зроду б не знайшов цього місця, якби не наштовхнувся на свою червону пов'язочку дружинника, поняв, яку згубив, коли ми ще за цим гадом вусатим по лісові петляли.

Одкрили ми ляду.

– Виходь, – кажу, – по-хорошому, без фокусів!

А там, у норі, поняв, тихо.

– Виходь, – кажу, – краще по-хорошому, бо я не балуватися сюди прийшов за тобою по лісі півдня бігать! А то – рахую до трьох!

Той же там, унизу, дух потаїв і робить вигляд, що там нікого нема.

– Та твою ж мат, – кажу і кидаю в діру динаміт.

Як дасть він там – тільки гур-р-р!

Я вниз із пістолетом влітаю – пусто! Нікого, окрім Вані, який мені мало не на голову впав. Ні душі, поняв.

Що таке? Дим розвіявся, бачимо – збоку хід. Поняв, ми туди, доки той вусатий сука не опомнився. Біжимо – мощено капітально, кругом опалубок, хід той пробігаємо, штовхаю ногою дверцята й само падаю до порога на випадок зустрічного пострілу, дивлюсь – а там лампочки горять.

А може, й не лампочки. Бо їх там ніде не було видно, поняв, поховалися усі, залишивши лише світло од себе. І стіни вже ніякі не дерев'яні, а, навпаки, високі такі, білі. Із такого самого матеріялу, що я на кладовищі у Львові бачив, поліровані. І повітря не таке, поняв, як у підвалі повинне бути, а чисте таке, наче тепле навіть. Ми отак з Іваном і стали, що я навіть ліхтаря погасив.

Тут же ця кімната й кінчається, а там, де вона кінчається, починаються такі, наче

як у метро, такі драбинки типу ескалатора, поняв. Біжать вони так униз, поняв, що мені аж схотілося на них стати й покататися, що сил нема.

- Добре, - кажу, - Ваня. Поїхали, будь вже що будь.

Пам'ятаю, стіни спочатку були наче білі, а вже потім пішли намальовані картини. Помальовані чим тобі хоч, але роздивлятися дуже не було коли - драбинки так весело везуть. Що їхали, поняв, із півкілометра, і все геть тобі помальоване було гарно, доки не пішов різаний камінь, доки ми доїхали.

Що тут говорити, коли тут перед тобою таке типу коридора, поняв, що й стелі не побачиш. І що саме цікаве - що з двох боків по йому стоять полиці. І на отих полицях лежить тобі що ти хоч.

Я, звичайно, інакше не знаю, як сказати, але ні в одному сні я такого ще не бачив й ще од інших людей про такі сни не чув ні разу. Отут тобі й амуніція і зброя лежить, яка хочеш. Така, що я свого "пеема" назад у кобуру заховав. От, для прикладу, отак на полицях стоять чоботи. Такі гарні, масні, жовтої шкіри. То цих полиць із чобітьми понаставлявано стільки, що й не вгадаєш, де вони й кінчаються, поняв. Потім, наприклад, каски, коли робиш крок убік. І от там тобі касок одних стіко, що не перерахує, поняв, ніхто, блищать собі й зникають вдалині. А рукою лапнеш - легкі, наче тобі пластмасові. А помацаєш - так наче вже такі шерхаві, як би з глини. А обабіч цього, поняв, розходяться такі само коридори, но тільки з автоматами, поняв. Такі дивні, що на підзорні труби схожі і на огнемьоти разом. Скільки їх там - не скажу. Но Іван брехать не дасть, повернеш - і починаються танки. Не такі, як на параді, поняв, а так би сказати... без башень чи люків нагорі і коліс із гусеницями ніде не видно.

Тисячі!

І так гарно фарбою пахнуть, що не одну армію одіть і обуть, до зубів озброїть, ще й на танки усіх посадить, поняв. Що танки... Там і літаки, так і ракети усіх фасонів - що ми з Іваном бігом-бігом, аж у голові крутиться, до іншої розвилки. Ніхто ж і уявити не уявить, що у нас під землею робиться - а навколо коридори за коридорами - і мамо моя рідна і очима не убереш - і кінця їм не видно! Тому ми швидше-швидше з Іваном, поняв, щоби якось швидше ізвідсіля вибратися - а пішли холодильники. Двері такі здорові, як на пожарному депо, поняв. Відкриваємо ми одні - свинні туші. Оббіловані так, що тільки м-м! Що я на своєму базарі навіть у підсобках подібної роботи не бачив. А тут - тисячі, поняв, тисячі таких. Біжимо, біжимо ми, поняв, трохи одхекаємося, тоді Іван, наприклад, знову відкриває холодильник - а тамечки такі само, як не кращі.

- Ваня, - кажу, - ти краще вщипни мене, бо я ж зараз отут уже із глузду з'їду.

Насилу дісталися до телятини. Так це така гов'ядина рожева та свіжа тобі, що така аж червона, словом. Що ми - ходу! Понабігалися ми коло тих холодильників, нарешті відкриваю очі, бачу: ми вже у консервах. Зелень, поняв, закручена у банки. Іван мене смикає, завертаємо - пішли, поняв, компоти. Глянеш навколо - розходяться тих компотів цілі вулиці. Доки не потрапиш у тушонку. Куди ти не поверни - а вона й наліво і направо - та сама тушонка... Не знаю, скільки її туди напхано, - спідометра у мене не було. Слава Богу, усе в цьому житті кінчається і тушонка теж. Що ми аж

попадали. Ваня мене смикає за рукав, киває на нові полиці і крутить очима, щоб, мовляв, покуштувати.

- Не бери, - кажу, - може, воно отруєне.

- Усе?... - не хоче розуміти Іван.

- Може, це провокація, дурню.

Так він же не слухається, бере з полички баночку таку плескату, одколупує її ножом і вже їсть. І не виявляє ніяких слідів отруєння собою.

- Не отравне, не бійся, - протягує мені з ножа, - ти такого й зроду не куштував.

І чорт же мене смикнув тоді - я, видно, дуже зголоднів, набігався, як та собака, що й покуштував. Но смачнюще ж, зараза його бери, ще й не солодке й не солоне, а прямо в душу воно мені увійшло. Хапаємо другу банку, третю. Розкуркулили ми цілу полицю, поняв, їм, беру, а не думаю, що ж це воно таке, що я й сам не знаю, що в рот пхаю. Аж коли отямилися, глянув я прочитати, що там таке збоку видавлене: "Ікра".

Коротше, лазили ми там з Іваном, як потім виявилось, три тижні. Кінця цьому складові так і не виявили, поняв. Но Ваня, умнічка, нарешті придумав таку інтересну штуку, щоби орієнтуватися весь час лише вліво. Так що ми приблизно можемо міркувати про ці лише масштаби. Но вже й того, що ми там з Іваном уздірили, ні під яке розуміння не підпадає.

От попадаємо ми з ним у телевізори. Ідеш-ідеш і стомишся. Сядеш, включиш одного, а він, гад, самі лише цифри показує. Ти плюєшся і ще півдня чешеш, доки добираєшся до людських. Виймеш там баночку із кишені, сидиш, їси, дивишся. А показують таке, що не ясно й про що. Коли музика, то ще зрозуміло, а коли з голосом - то вже біс його зна. Сидиш, поняв, чорті-що таке дивишся і таке ж саме чорті-що і їси ж. Правда, одного разу ми надибали на одного такого з голими бабами - танцюють усі так гарно, поняв, вони при цьому, що Іван того телевізора мало із собою не забрав. Найбільше його дивувало, що ми, як не старалися, а жодного чорно-білого так і не знайшли - самі кольорові, поняв.

- Якби мені, - каже, - ще сюди таку бабу красіву, - сміється, - то бим тутки назавжди й лишився.

- Будуть тобі й голі баби, лише ходім, - ось чим лише я зміг його звідти одірвати. Бо, як виявилось потім, він тоді повірив мені на слово.

Доки добралися, поняв, до шуб, то вже їсти, поняв, так хочеться, що вже кишку так і крутить. От кінчаються вони, ті клятні шуби, так починаються дубльонки. Тьху! Якось ми з Іваном тими дубльонками ходили-ходили і вже аж коліна од голоду ломить, а вони тобі не кінчаються і не кінчаються. Що ти будеш робить?

Доки ми до макаронів доповзли, так душа мало не вилетіла, поняв. Наперлися ми їх, і наче трохи полегшало. Так Іван їсть і їсть. Я вже й кажу йому, що ти не будь дурний, може, нам щось путнє попадеться попереду, що не набивайся різною дрянню, так він же ж ніколи не послухає. І що - пішли, поняв, копчені ковбаси. Я собі їм, а Іван - два пальці в рот закладає. Й не збагне, що сухий макарон назад не піде ніяк - що ти! Кажи йому чи не кажи що розумне, він однак по-своєму зробить. Ясно, що ковбаски

тепер укинути нікуди, а я ж був попереджував, однак, йому...

Або коньяки.

Тут вже голову можна загубити усю. Бо у нас закусь тоді саме хороша була, класна така, от яка - не знаю. Пам'ятаю лише те, що смертельно боявся з Іваном розповзтися в різні кінці. Або пістолета загубити. Отямилися ми в баликах. Бо Іван, чую, доказує мені, що це риба, а я йому, чую, доказую, що навпаки. Що це таке типу свинини. Заспорилися ми тоді мало не до кулаків, поняв. Що таке омари - це й коневі ясно - наче раки. Устриці - наче жаб'яче м'ясо; а Іван - знову спорити. Бо я ж коли малий був, то ми ловили, варили пацанами і їли. Но Іван же молодий такий, що такого не застав уже, щоб жаб їсти, а спорить про ті вустриці зі мною, який всякого пережив, слава богу, не став, бо я вже й не знаю, чим би такий спор міг розійтися під п'яну голову. Ну, слава богу, ми тоді на півдня потрапили у пупсики, у дитячі іграшки, і змогли трохи отямитися. Бо якби не це, то страх подумати, чим би для нас, поняв, кінчилися автомобілі, до яких ми дошвендяли на другий день аж. Іван каже:

- Давай на машину сядемо. Що його пішки ходити.

Я йому давай доводити, що краще не треба, бо ще почують, та поперебивають, як тих кошенят. А він уже залазить в одну таку, найбільше на "Жигуля" схожу, лише педалів нема і не видно, поняв, де передачі. Но Іван вперто своє:

- Там видно буде, де передачі, ось нехай спершу заведемо!

Як я не просив його, не одмовляв, що навіть наказував і пістолета показував, він на те лише непрохмелено матюкався, що ми потрошку й навчимося в процесі їзди. І за кнопки смикає, а вони лише світяться. Я й вискочити, поняв, боюся, що він поїде без мене й остануся я один, як той кізяк у цідилці. Машина не хоче слухатися, то Іван так розлютився, що мене двічі, покляв, ментом обізвав. Потім я заспокоївся весь і придумав Іванові, що нам треба йти спершу бензину пошукати гарненько, бо вона не поїде, лише тим і виманув його звідти. Пішли ми шукати, шукали-шукали, но так, слава богу, поняв, і не знайшли.

Знайшли жіночі плаття, вони Івана трохи заспокоїли.

Або коли він знайшов гарну таку матерію, типа, поняв, бархату, матері, каже, наберу. Це ж треба так напитися, щоб забути, що ніякої матері в нього нема давно... А тоді бачить - шовк. Поняв, кидає той бархат, бере ріже шовк, каже матері справлю на плаття. І отаке без кінця з ним, наче дитина. Наб'є кишені, поняв, шиколодом, а тут попадаємо у карманні годинники. То він аж заплаче - шиколод же жалко викидати. Дурний, що викинуть жалко, а з'їсти - не лізе той шиколод у попорчений макаронами шлунок, а, поняв, однаково - з'їсть. Що потім фольгою плюється. Наб'є, нарешті, годинниками кишені, коли бачить - марки.

Він на тих марках ще з дитдома звихнутий був, і, поняв, тут саме такі марки, яких у нього саме не вистачає. Що ти будеш робити, ну? Коли на твоїх очах чоловік остаточно полудурком стає на тих марках.

- Брось, - кажу, - сука, не позорся за ті бомажки!

То він лише скаже, що сильно ти розумієш.

Коли бачить – аж риболовні крючки. Хоч плач над ними, поняв.

Не раз, поняв, і сварилися. Не скажу, може, й я коли не прав був, но от скажи йому, наприклад, що направо ходімо, так він обов'язково захоче що не, треба наліво. Виставе отак своє прищате пузо і пре туди. Добре, послухаємо його. А тут, поняв, книжки... Йдемо-йдемо, що аж повземо вже, а їм – ні кінця, ні краю. А я попереджував. Мовчить, гад, на це, лише сопе. Аж коли вже кінчаються ті книжки, то вже й ніг нема. Так починаються журнали...

- Шо, – кажу, – було мене тоді послухать?

Так ми на тих журналах і заночували.

Ну що характерно – ні душі. Й не видно навіть сліду, щоб тут хто бував. От од такої думки нам уже зовсім погано ставало.

- Це ти мене сюди завів, – матюкається Іван, коли бачимо – двері.

Штовхаємо – а тамечки коридор такий низенький і геть потужний опалубком...

- О, – кажу, – знайшли, нарешті, слава тобі Богу.

Отут Іван і показав себе. Що побіжу, каже, і наберу собі і чогось для родичів, поняв, пошукаю. Бо ми ті двері знайшли, нарешті, якраз в районі, поняв, мішків із цементом. Як же я його не держав, не вговорював, а він побіг-таки.

- Я ж недалеко, – каже.

Ну й нема його. Ну що ти скажеш, поняв? Він же пошти пацан, несімейний. А мої там, боюся подумати, показалися, це ж не шутка – міліціонер пропав.

Коли аж прибігає Ваня, насилу я його заспокоїв – плаче. Каже, що кругом самі мішки й цемент. Біг, біг, він, біг, добіг аж до рубероїду, плюнув і назад побіг.

- Ти, – каже, – прав, ці двері, які ми оце знайшли, – плаче, – найголовніше, чорт же його й зна, коли ми ще раз такі двері поміж цих коридорів здибаємо.

Все правильно.

За цими дверима з'явився такий же хід, як і той, що ми були сюди залізли – деревом потужний. Цвілий такий, і повітря наче тобі у льоху – онучами смердить. Каганці, поняв, ледве світять. І весь час по дорозі нам трапляються отакі невеличкі кімнатки, поняв, із нарами, лежанками, солома, поняв, по кутках. Но нам ніколи уже й роздивлятися – ми уперед коридором, понагиналися, поняв, щоби голови не понабивати.

Тоді лаз пішов круто вниз – уже й слизько під ногами, потім, чую долонями: стіни пішли прості, копані в голій глині, но тут Іван ззаду підковзнувся, підбив мене – і ми поїхали, стидно сказати на чому, хапаючись одне за одного, щоб не загубитися остаточно в суцільній темряві.

Що ми вже надворі – це я збагнув, бо дощ іде. Ми з Ваньєю котилися з якоїсь височезної кручі й геть у глину викачалися. Лазили ми потім, лазили, доки на струмочок наштовхнулися, поняв, обмилися, поняв, трохи й побігли, як полуумки, щоб якось вночі зігрітися. Бігли, доки не розвиднюватися стало, і тут же я заборонив Іванові назавжди про цю всю історію із схоронам кому-небудь взагалі розказувати. І хоч я нетутешній, як Іван, а переїжджий, поняв, но краще за всіх у цих місцевих порядках розбираюся. Тому й казатимемо усім, приказав я, що заблудилися у лісі, і

капут, що б нас там не розпитували.

Який крик був, поняв, дома, коли я вернувся, – не для протокола. Но однаково – отой свій день повернення я прожив, можна сказати, спокійно. А вже потім почалося, як прибігла моя стара й кричить не своїм, поняв, голосом, що ти скотина; поняв, брехун про ліс, в якому ви заблукали, що Іван, мовляв, розказував зовсім не таке...

– Що розказував, поняв?

– Те, розказував, що ви знайшли ціле підземне царство якеєсь і що все там є!

– Де й кому?

– На пошті, він так кричав у телефон, бо в районі погано чуть було, що, мовляв, докладаваю, що лічно знайшов таке місце під землею й могу указать местонаходженіе. Разів зо три повторяв, і...

Я штовхаю стару в груди й біжу, як ненормальний, до сарая. Заводжу, поняв, свого "їжака", по дорозі підзаправився й за півтори години був ув області. Прибігаю, мене не пускають, поняв, без доклада. Но помітили, що я не жартую, бо саме мені той злочасний бідон засмалений пригадався, то я і так, і сяк, що вони встревожилися й пропустили, що я насилу пробився і доложив нарешті.

Коротше, понаїхало грузовиків, поняв, тільки штук п'ятдесят і всі криті, поняв. Зупинилися усі скритно в лісі. Підняли Івана тепленького з постелі, а він, козел, скис, поняв, як побачив мене біля начальників. Пішли зразу в ліс, ранку не дожидаючи, поняв, така паніка була. Шукали-шукали – еге! Знайдеш там щось поночі... Іван-козел разів двадцять лише од бакенщика туди й назад пробігав, поняв, а сліду взяти не зміг. Набігався, умніца, він тою нічкою, що аж язика витріщив. Раз нема ума, щитай, каліка. Бігай, бігай, хто тебе, поняв, за того язика тягнув. Ну, а мене не дуже, бо я нетутешній. Коли розвиднілося, він, козлинка, ще разів тридцять починав од базарю, но невдало знову. А по рації начальство викликалося кожні півгодини, поняв, воно злюче таке... Іван ста потоми ізійшов, а допомогти не може. Визвали тоді по рації солдатів – полки цілі. Як ночали вони тоді увесь ліс по камінчику, по травиночці перебирати. А мене з Іваном-козлом на вертольот, поняв, посадили, воєнний, і цілий день літали над лісом.

– От що ти, козлинка погана, наделав, – шепчу я до Івана, а він лише губи кусає, мовчить. Сидить весь і так гидко журиться...

Буває, гляну – наче воно! Поняв, спускаємося. Виходимо, поняв, на землю – ні, не воно. Хоч і сильно схоже на таке місце: наче й дерево, наче й дуб і кущик, наче є – а не такі, поняв. Що Іван, козлинка, вже зовсім замучився од совісті. А от мені одразу ясно стало, що ми зроду, поняв, того місця не знайдемо. Можна й кущ перенести з місця на місце, та й дуба того в наш час при такій техніці пересадити – це раз плюнути, поняв.

Хоч начальство все й сильно зле було, поняв, но нас тоді рятувало одне – що в області вже не раз, поняв, чули про той схорон і не два. І шукали, виходить, його не вперше. Тому нам з Іваном і прогули зразу одмінили, і виговоряки познімали. Так що, можна сказати, обійшлося.

Но одне жалко: довелося нам до протоколу додавати речові докази – я дві банки ікри і пружину од амортизатора (чорт її маму дери, вона однак не підійшла до мого

"їжака"), а от Іван - той козел позбувся усіх своїх марочок, катушки до спінінга, цілої жмені риболовецьких крючків, трьох блоків бритвенних лез...

Так йому, козлові, й треба! Щоб не був таким козлом.